

Archeo-rapport 147

**Het archeologisch vooronderzoek aan de Albertus
Morrenstraat te Peer**

Maarten Smeets & Wouter Yperman

Archeo-rapport 147

**Het archeologisch vooronderzoek aan de Albertus
Morrenstraat te Peer**

Maarten Smeets & Wouter Yperman

**Kessel-Lo, 2013
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 147

Het archeologisch vooronderzoek aan de Albertus Morrenstraat te Peer

Opdrachtgever:	Stad Peer
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Maarten Smeets
Auteurs:	Maarten Smeets Wouter Yperman
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (behalve figuren 1 t.e.m. 9)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2013/12.825/11

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2013, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Administratieve gegevens

Opdrachtgever	Stad Peer, Zuidervest 2a, 3990 Peer
Uitvoerder	Studiebureau archeologie BVBA
Vergunningshouder	Maarten Smeets
Beheer en plaats opgravingsgegevens	Deze gegevens werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Beheer en plaats vondsten en stalen	De vondsten en stalen werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Projectcode	2012/428
Vindplaatsnaam	Peer-Albertus Morrenstraat
Locatie	Limburg, Peer, Albertus Morrenstraat
Kadasternummers	Afdeling: 1, Sectie: B, perceelsnummers: 834y (partim), 848e (partim), 881s en 881r (partim)
Lambertcoördinaat 1	226579,92; 203378,26; 63,54
Lambertcoördinaat 2	226717,44; 203403,22; 64,50
Lambertcoördinaat 3	226630,67; 203243,22; 63,98
Lambertcoördinaat 4	226722,91; 201888,92; 64,25
Kadasterplan	Zie bijlage 7
Topografisch plan	Zie fig. 1
Begindatum	23 januari 2013
Einddatum	24 januari 2013

Onderzoeksopdracht

Verwijzing Bijzondere voorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Peer, Albertus Morrenstraat (Panhoven – School)
Archeologische verwachtingen	In de onmiddellijke omgeving zijn vindplaatsen uit de prehistorie en de middeleeuwen gekend. Bij een proefsleuvenonderzoek op het aangrenzende terrein werd tevens een site vastgesteld.
Wetenschappelijke vraagstellingen	Zijn er sporen aanwezig en zijn deze natuurlijk of antropogeen? Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? Is er een link met de bekende archeologische vindplaatsen CAI 51250 en CAI 51119? Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context en de archeologische sporen?

	Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
Aarde van de bedreiging	Bouw van een school
Randvoorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Peer, Albertus Morrenstraat (Panhoven – School)

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Inleiding	p. 3
Hoofdstuk 2 Fysiografie	p. 5
2.1 Lokale topografie en hydrografie	p. 5
2.2 Algemene geologische opbouw	p. 6
2.2.1 Tertiair geologische opbouw	p. 6
2.2.2 Quartair geologische opbouw	p. 6
2.3 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen	p. 7
2.4 Bodemgenese en terreinwaarnemingen	p. 8
2.4.1 Bodemgenese	p. 8
2.4.2 Terreinwaarnemingen	p. 9
Hoofdstuk 3 Werkmethode	p. 11
Hoofdstuk 4 Resultaten	p. 13
Hoofdstuk 5 Besluit	p. 17
Bibliografie	p. 19
Bijlagen	p. 23
Bijlage 1: Sporeninventaris	p. 25
Bijlage 2: Vondsteninventaris	p. 27
Bijlage 3: Fotoinventaris	p. 29
Bijlage 4: Coupetekeningen	p. 33
Bijlage 5: Profielbeschrijving	p. 35
Bijlage 6: Harris matrix	p. 39
Bijlage 7: Sleuvenplan	p. 41

Hoofdstuk 1 Inleiding

Naar aanleiding van de bouw van een scholencampus met speelvelden werd door Onroerend Erfgoed een archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven opgelegd. Het jeugdhuis 'De Reep' en de recente boerderij Ondermeel zullen hiervoor verdwijnen. Aangezien de huidige school, het jeugdhuis en de boerderij nog in gebruik zijn, bevat deze opdracht enkel de achterliggende percelen. De overige percelen zullen in een latere fase onderzocht worden.

Het onderzoek werd door de stad Peer aan Studiebureau Archeologie bvba toevertrouwd en het terreinwerk werd uitgevoerd van woensdag 23 januari 2013 tot en met donderdag 24 januari 2013.

Het projectgebied beslaat ca. 2 ha en is in het noorden begrensd door de Albertus Morrenstraat. Ten westen liggen nog bebouwde percelen aan de Ondermeel. In het zuiden wordt een afgeschafte weg (buurtweg nr. 60) even overgestoken. In het oosten liggen nog enkele akkers.

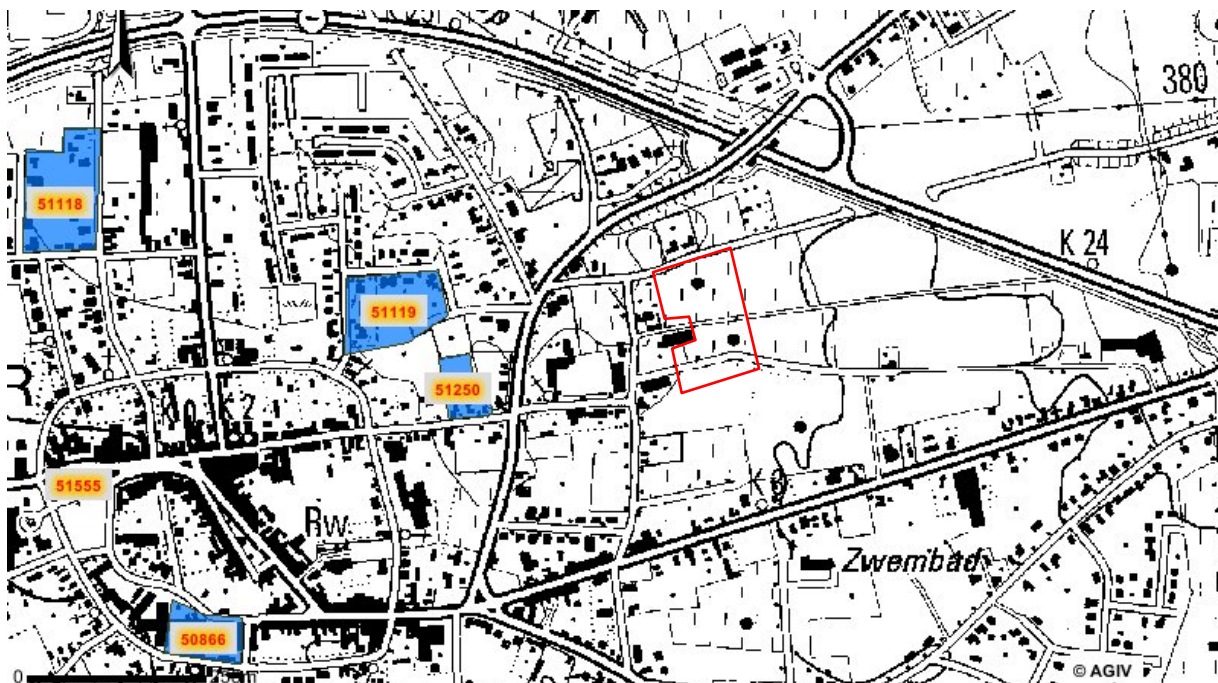

Fig. 1: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied.

Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (fig. 1) zijn er enkel ten westen van het projectgebied verschillende vindplaatsen gekend. Het dichtbij gelegen is een middeleeuwse burcht (CAI 51250) waarbij in de CAI de volgende vermelding bij staat: *“De burcht zou ouder zijn dan de omwallingen van de stad zelf (ca. 1367) en zou omstreeks 1600 reeds een ruïne zijn. De grachten waren toen nog zichtbaar. Rond 1502 werden er herstellingen uitgevoerd, vermoedelijk werd de burcht in 1483 verwoest.”*. Iets verder werden er twee prehistorische bijlen aangetroffen (CAI 51118 en 51119). Het St-Agnesklooster (CAI 50866) is momenteel een school en is in 1438 gesticht¹. CAI locatie 51555 betreft de St-Trudo kerk die in het einde van de 11de eeuw te dateren zou zijn². Ten zuiden en ten oosten van het projectgebied werd in oktober 2012 door ARON BVBA een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd waarbij vooral in het oostelijke deel sporen aangetroffen werden. Van dit gedeelte werd reeds beslist dat het moet worden opgegraven.

¹ Stinissen 1998: 50

² Stinissen 1988: 24

Fig. 2: Uittreksel uit de Ferrariskaart met de situering van het projectgebied.

De Ferrariskaart (1771-1778) (fig. 2) toont waarschijnlijk de locatie van de oudere boerderij en niet de huidige boerderij. Ook de weginfrastructuur rond het projectgebied is nog herkenbaar. Naast de boerderij zijn er enkel akkers aangeduid. Het St-Agnesklooster (CAI 50866) (1) en de St-Trudo kerk (CAI 51555) zijn duidelijk zichtbaar (2). Ook de lokatie van de burcht (CAI 51250) is herkenbaar (3). Peer zelf kent geen uitbreidingen buiten de omwalling.

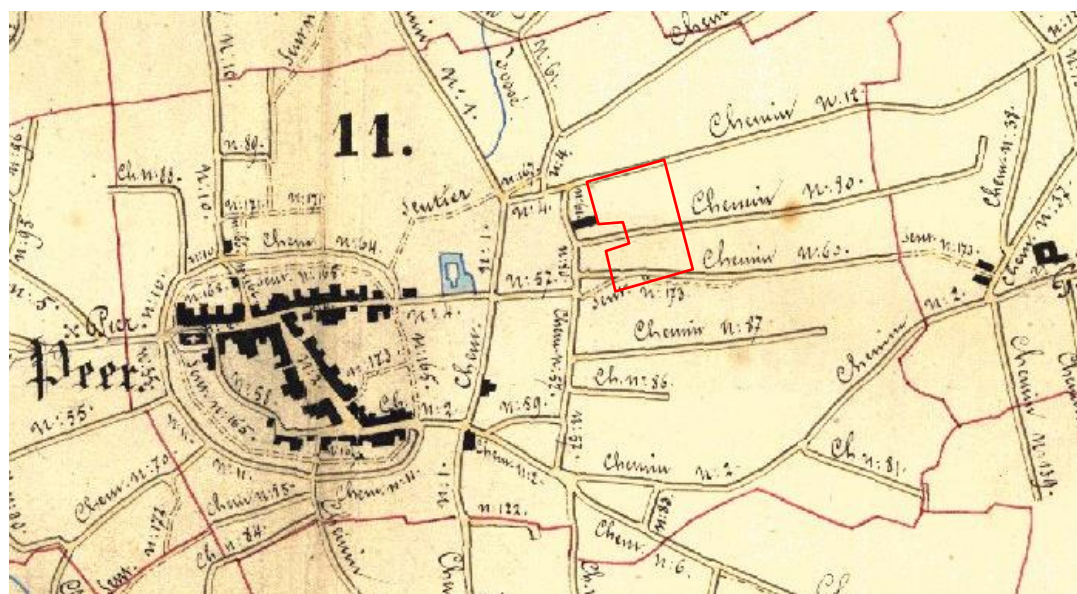

Fig. 3: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen met situering van het projectgebied.

Op de Atlas der Buurtwegen (fig. 3) is een gelijkaardige situatie zichtbaar, met uitzondering van het bijkomen van buurtweg nr. 80 doorheen het projectgebied.

Hoofdstuk 2 Fysiografie

2.1 Lokale topografie en hydrografie

Het onderzoeksgebied ligt op een hoogte tussen 61 en 62m TAW. Het reliëf is vlak met een zeer lichte helling in het noorden, waar de Albertus Morrenstraat is gesitueerd (fig. 2). Het oostwest profiel vertoont een lichte komvorm centraal in het projectgebied.

Fig. 4: Lengteprofiel van het oppervlak en de helling in het projectgebied.

De afwatering gebeurt via de noordelijk gelegen Peerderloop (fig. 5). Deze behoort tot het Maasbekken.

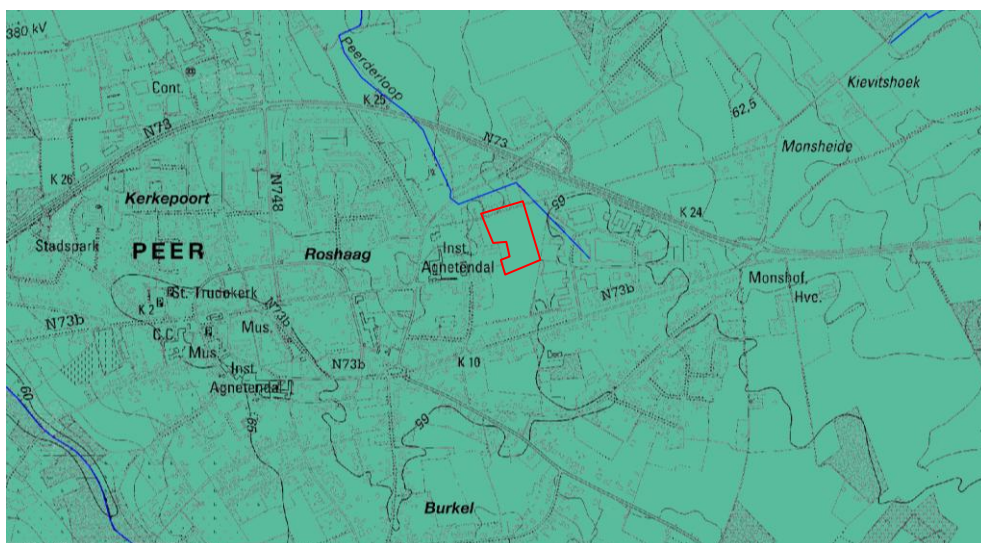

Fig. 5: Topografie, Tertiair geologische kaart en hydrografie rond het aangeduide onderzoeksgebied.

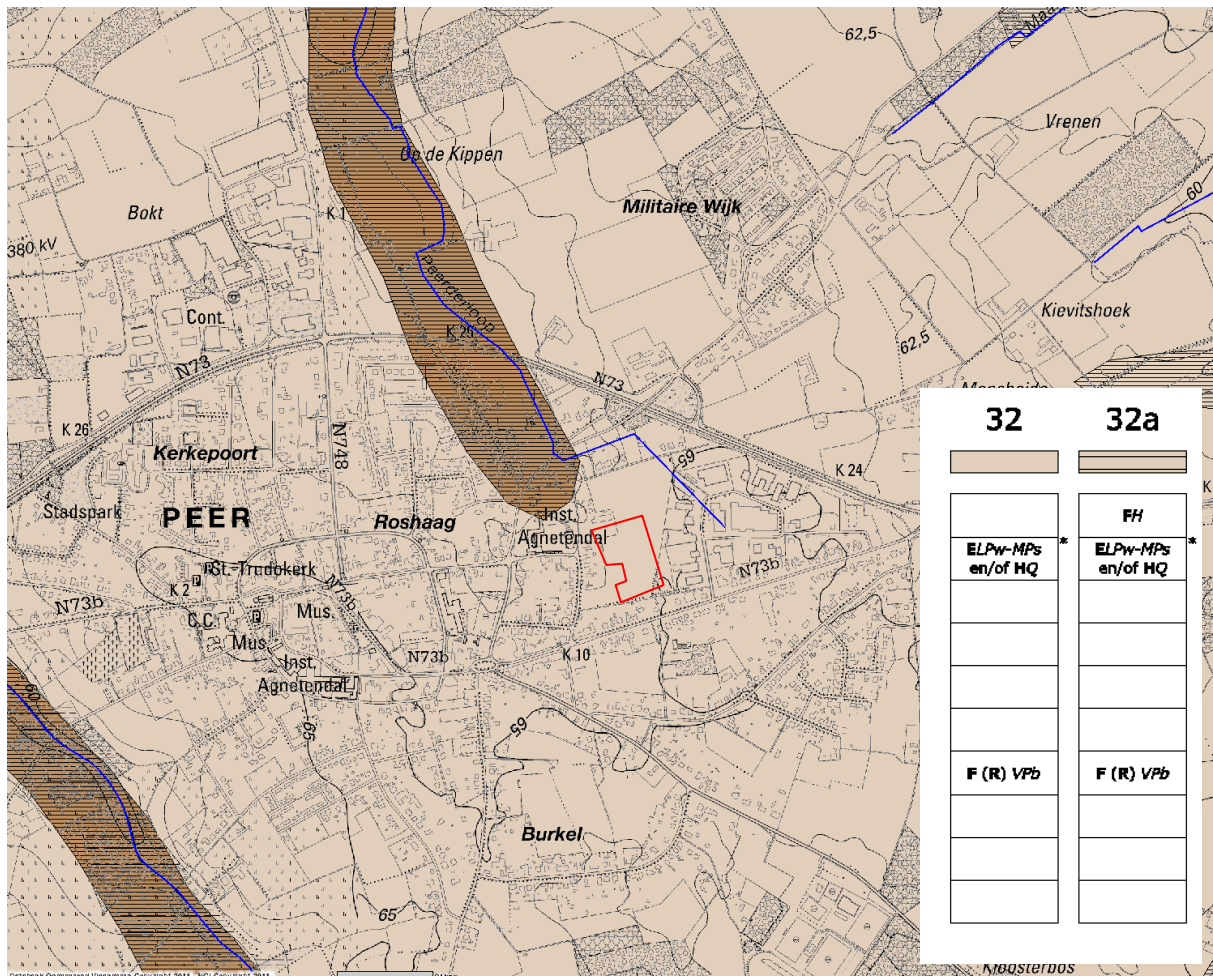

Fig. 7: Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied.

Legende³:

- ELPw-MPs: eolische afzettingen (zand tot silt) van het weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. En/of het Saaliaan (Midden-Pleistoceen)
- HQ: hellingsafzettingen van het Quartair
- F (R) VPb: fluviatiele afzettingen (Rijnsedimenten) van het Baveliaan (Post-Jaromillo – Vroeg-Pleistoceen)
- FH: Fluviatiele afzettingen (inclusief organo-chemische en primariene) afzettingen van het holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan)

2.3 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen

Het projectgebied ligt op een matig natte lemige zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont op een terras (t-Sdc3) (fig. 8). Iets meer naar het oosten van het projectgebied verandert de bodem naar een zuivere zandbodem waarbij ook de B-horizont verandert in een minder duidelijk ijzer en/of humus B-horizont (t-Zcf3). Ten noordwesten zijn de alluviale afzettingen

³ Bogemans 2005: 1

aanwezig onder de vorm van een natte lemige zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont (t-Sem).

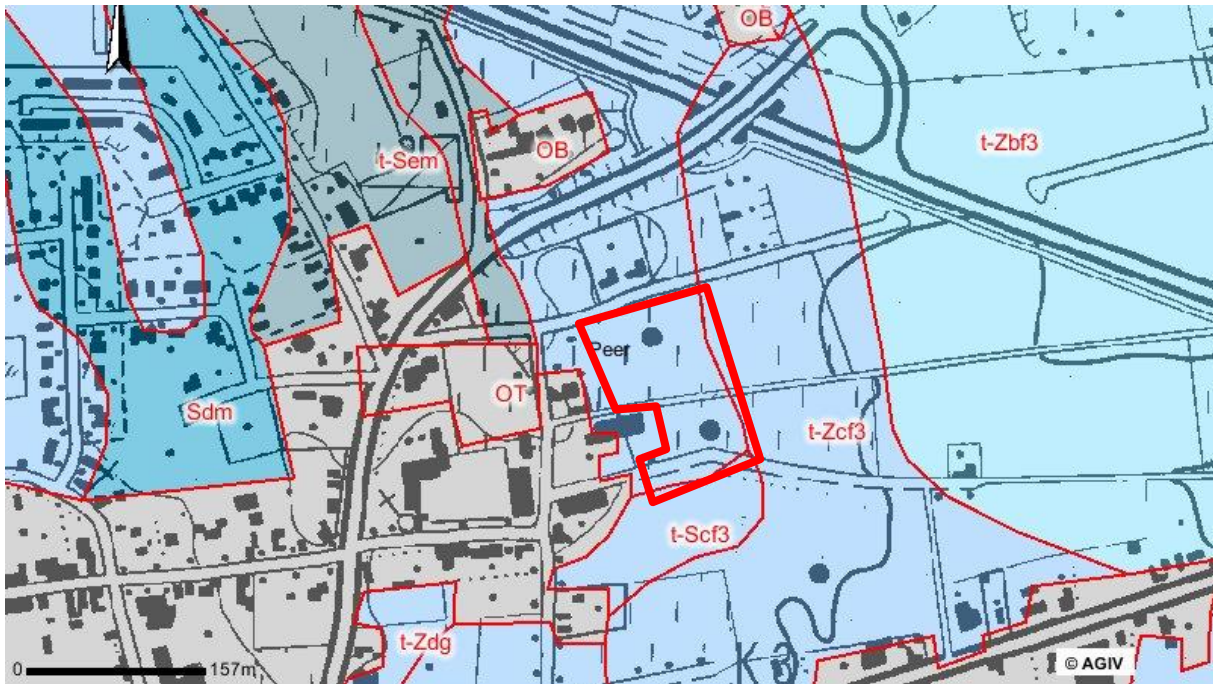

Fig. 8: Overzicht van het bodemlandschap met aanduiding van het onderzoeksgebied.

2.4 Bodemgenese en terreinwaarnemingen

2.4.1 Bodemgenese

Het profiel van een Sdc betreft hier een hydromorfe, gedegradeerde grijsbruine podzolachtige bodem. De ploeghorizont (Ap-horizont) is gewoonlijk 30 cm dik en grijsbruin, de A₂ bleek geelgrijs. Roestvlekken beginnen tussen 40-60 cm diepte; ze vallen samen met de Bt resten, waardoor ze moeilijk te herkennen zijn. De Bt vlekken zijn bruin en meer consistent dan het omringende materiaal; de kleiaanrijking is soms gering, maar overtreft in het algemeen de kleifractie van het A₂ materiaal met 3%. Sdc is meestal een polysequumprofiel. In de top van het profiel heeft zich een bruine podzolachtige bodem of zelfs een podzol ontwikkeld. In cultuurgronden is die verwerkt met de matige dikke (20-40 cm) of dikke (40-60 cm) bouwlaag.⁴

⁴ Baeyens 1976: 62

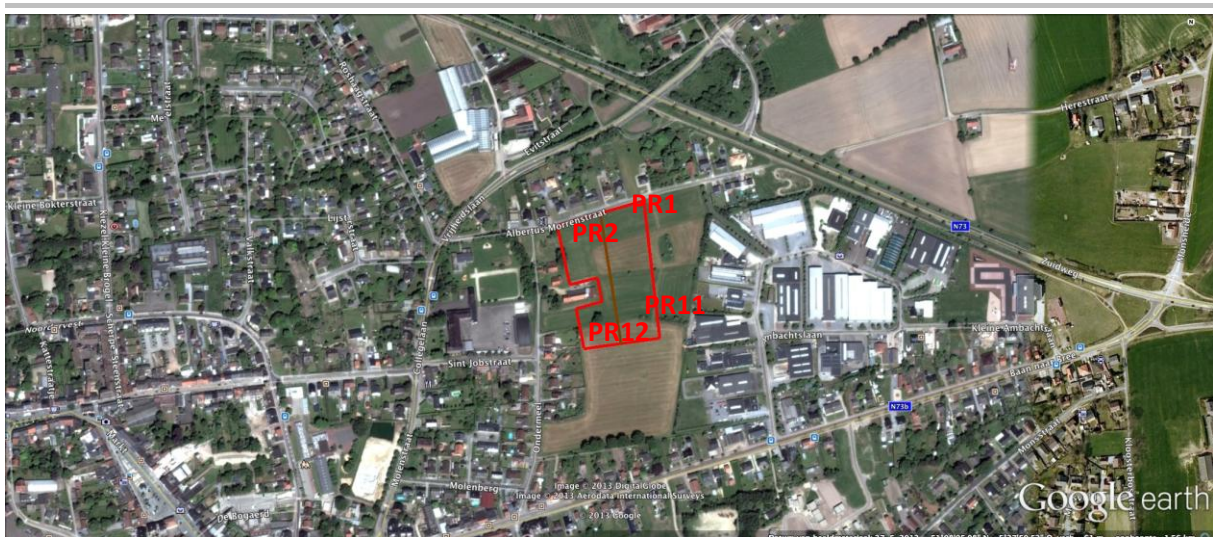

Fig. 9: Locatie van het referentieprofielen.

2.4.2 Terreinwaarnemingen

Binnen het projectgebied werd een zeer diverse bodem aangetroffen. Vier profielen kunnen als referentieprofielen functioneren (fig. 9). De algemene bodemgesteldheid is een ploeghorizont tussen de 40 en 55 cm, waarbij in de dikkere Ap soms duidelijk twee ploeghorizonten zichtbaar zijn. De bovenste is zwarter dan de onderste die een iets bruinere kleur vertoont. Op de meeste plaatsen is een hydromorfe podzol deels nog aanwezig in de vorm van een vlekkerige bruine horizont onder de ploeglaag. De oorzaak hiervan is te vinden in de hoge grondwaterstand. Hieronder is een kleiaanrijkhingshorizont (Bt-horizont) aanwezig met duidelijke sporen van cryoturbatie in de vorm van vorstwiggen (fig. 10). Tussen de resten van de hydromorfe podsol en de onderliggende Bt-horizont kunnen lokaal andere B-horizonten aanwezig zijn van migrerende, reducerende en/of oxiderende aard (fig. 12). Onder de Bt-horizont werd op verschillende plaatsen klei aangetroffen. In het westen van het terrein is er soms grof zand aanwezig in plaats van een overheersende Bt-horizont (fig. 11). Mogelijk kan dit gelinkt worden aan de fluviatiele afzettingen die volgens de Quartair geologische kaart (fig. 7) ten noordoosten van het projectgebied voorkomen. In het uiterste zuidwesten is het duidelijke droger (fig. 13), in tegenstelling tot de rest van het projectgebied waar grondwater zeer snel uit het profiel komt.

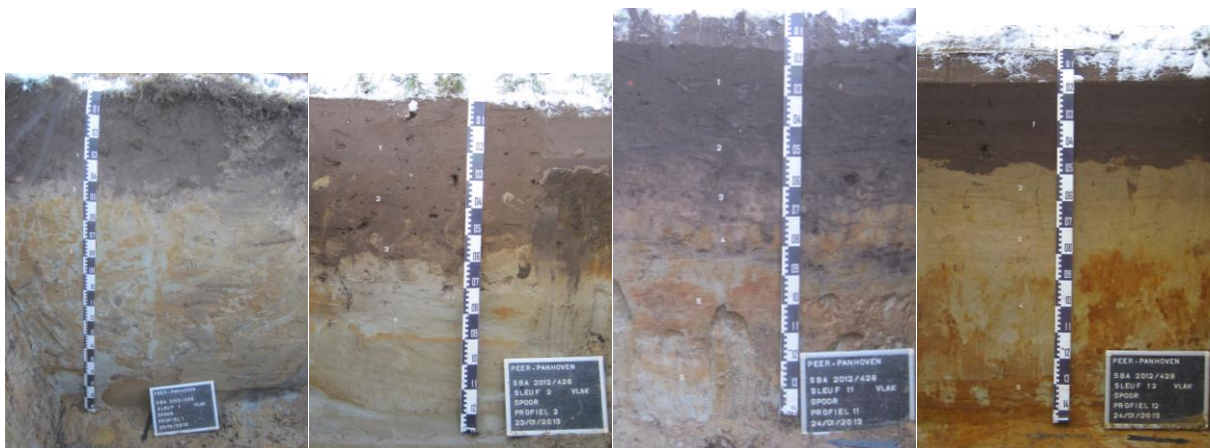

Fig. 10: Profiel 1

Fig. 11: Profiel 2

Fig. 12: Profiel 11

Fig. 13: Profiel 12

Hoofdstuk 3 Werkmethode

Conform de opgelegde voorschriften werden sleuven aangelegd met een graafmachine op rupsbanden met een platte graafbak (fig. 14). Er werden in totaal 13 proefsleuven getrokken. In proefsleuven 3 en 11 werd tevens een kijkvenster aangelegd vanwege het respectievelijk aantreffen van een bakstenen vloertje (spoor 3) en een groep van sporen (sporen 10-16). Aan het begin van elke sleuf werd een profielput aangelegd. In totaal werd ongeveer 12,7% van het projectgebied onderzocht met behulp van proefsleuven en kijkvensters.

Fig. 14: Aanleg van het vlak.

De aanwezige sporen werden opgeschaafd, gefotografeerd en beschreven. Enkele sporen werden gecoupeerd om de diepte, aard en de bewaringstoestand van de sporen te achterhalen. Van de gecoupeerde sporen werden, indien antropogeen, digitale coupetekeningen gemaakt.

Vondsten werden per spoor en eventueel per laag ingezameld.

Alle sleuven, sporen en losse vondsten werden digitaal topografisch ingemeten. De aangetroffen verstoringen werden, indien geïsoleerd, individueel ingemeten, evenals het maaiveld en de locatie van de profielen. Aaneengesloten zones van verstoringen werden als één geheel ingemeten. Van de aaneengesloten verstoringen werden twee coupes gemaakt. Deze werden op het plan aangeduid als spoor 1 in sleuf 1 en spoor 2 in sleuf 2. De sleuven en kijkvensters werden met een metaaldetector onderzocht, maar dit leverde geen vondsten op.

Hoofdstuk 4 Resultaten

In totaal werden 21 sporen opgetekend, waarvan in totaal 9 potentiële paalkuilen (S6, S10, S11, S13-18), drie kuilen (S7, S9 en S12), enkele grachten (S4 en S21), greppels (S8, S19 en S20), verstoringen (S1 en S2) en een vloer (S3). Na het couperen bleek één spoor (spoor 8) natuurlijk te zijn, maar zijn de twee daaropvolgende sporen (S9 en S10) dat waarschijnlijk ook. De verstoringen werden niet individueel genummerd, al werd er spoor 1 en spoor 2 gebruikt bij de coupes van deze verstoringen in sleuf 1 en 2. Deze verstoringen zijn zeer divers in zowel vorm als opvulling. In sommige verstoringen werden grote hoeveelheden recente bakstenen en dakpannen aangetroffen. In alle proefsleuven ten noorden van zuidelijke perceelgrens (opgeheven buurtweg nr. 60) werden deze in zeer grote hoeveelheden aangetroffen, mogelijke relevante archeologische sporen zijn daardoor niet meer aangetroffen en elke ruimtelijke samenhang tussen eventuele nog aanwezige sporen was hierdoor ook verloren, waardoor deze hele zone archeologisch niet meer relevant was.

De aangetroffen vloer (fig. 15) in sleuf 3 bestaat uit bakstenen van 21–2,5 cm lang, 9-10,5 cm breed en 6-6,5 cm dik in halfsteens verband zonder voeg, op zacht geel zand. De buitenste rand van de vloer zijn bakstenen in elkaars verlengde en vormen de rand van de vloer. Buiten de vloer is er een aanzet voor een muur uit dezelfde steen nog aanwezig, behalve in het zuiden. Op de bakstenen is er een harde witte kalkmortel aanwezig. Deze is slechts gedeeltelijk bewaard. De vloer is aangelegd op de onverstoorte moederbodem zonder fundering, wat erop wijst dat de structuur nog in gebruik was tijdens de vorming van de verstoringen. Er werden geen aanlegvondsten aangetroffen. Van de vloer werd een staal van de bakstenen genomen. Verschillende puinkuilen met recente bakstenen en dakpannen in de buurt bevatten mogelijk het materiaal van de bovenbouw. De structuur zelf kan gelinkt worden aan de nabij gelegen boerderij.

Fig. 15: Het aangetroffen vloertje (Z-N oriëntatie).

Ten zuiden van de perceelgrens (opgeheven buurtweg nr. 60) werden in sleuf 11 enkele sporen zichtbaar die mogelijk gelinkt kunnen worden aan het archeologisch vooronderzoek dat in oktober 2012 ten zuiden van het projectgebied werd uitgevoerd. Het betreft een 8-tal duidelijke sporen die onregelmatig van vorm zijn in het vlak. Ze situeren zich op twee lijnen met een oost-west oriëntatie. Twee sporen werden gecoupeerd. Spoor 10 was slechts 6 cm diep bewaard en vertoonde een komvormige coupe met een vlakke bodem. Spoor 17 was 29 cm diep en vertoonde in coupe een dubbele revolvertas-vorm (fig. 16).

Fig. 16: Coupe van spoor 17.

Er werd ten zuiden van sporen 14 en 15 een kijkvenster aangelegd, maar dit bracht geen nieuwe sporen aan het licht. Het aangetroffen materiaal dat in sleuf 11 in verschillende sporen werd aangetroffen betreft een stukje rood aardewerk met loodglazuur (S10), een fragment van een gelobde standring in steengoed met grijs zoutglazuur (S11) en een scherf steengoed met een paarsbruine ijzerengobe (S13). Dit wijst op een (post)middeleeuwse datering. In profiel 11 van diezelfde sleuf werd een klein stukje steengoed aangetroffen in de eerste ploeghorizont (Ap1) Het is ook de enige vondst die werd aangetroffen in de ploeghorizont op het gehele terrein. Er dient wel opgemerkt te worden dat door de sneeuw een veldprospectie niet mogelijk was.

Fig. 17: Losse vondst 1.

Een mogelijk ouder spoor werd aangetroffen in sleuf 12. Het betreft een vaag spoor met houtskoolspikkels. Daarnaast In werden ook twee losse vondsten aangetroffen. Het betreffen twee scherven hardgebakken handgevormd aardewerk. Losse vondst 1 (fig. 17) is deels oxiderend gebakken en is mogelijk een deel van een vlakke bodem. De tweede losse vondst is volledig reducerend gebakken en bevat kamstreep-versiering. De baksels zijn echter te algemeen om een fijnere datering dan late Bronstijd - vroeg Romeins naar voren te schuiven. Een link met de twee aangetroffen bijlen (CAI 51118 en 51119) aan de rand van Peer is niet te leggen. Naast twee greppels en een recente gracht werden geen andere sporen aangetroffen in die sleuf. In sleuf 13, aan de rand van het eerdere proefsleuvenonderzoek werden geen sporen aangetroffen. Er werden geen sporen of indicatoren aangetroffen die het projectgebied kunnen linken aan de burcht (CAI 51250).

Hoofdstuk 5 Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom werd een archeologisch vooronderzoek gevraagd om de archeologische potentie van het terrein in te schatten waarbij een antwoord dient geformuleerd te worden op de volgende onderzoeksvragen:

Zijn er sporen aanwezig en zijn deze natuurlijk of antropogeen?

In totaal werden 21 sporen opgetekend, waarvan in totaal 9 potentiële paalkuilen (S6, S10, S11, S13-18), drie kuilen (S7, S9 en S12), enkele grachten (S4 en S21), greppels (S8, S19 en S20), verstoringen (S1 en S2) en een vloer (S3). Na het couperen bleek één spoor (spoor 8) natuurlijk te zijn, maar zijn de twee daaropvolgende sporen (S9 en S10) dat waarschijnlijk ook.

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

Alle aangetroffen sporen met uitzondering van spoor 18 zijn duidelijk aanwezig in het vlak. Spoor 18 is slechts vaag zichtbaar en moeilijk af te lijnen. Gelet op de immense hoeveelheid recente verstoringen, die met goedkeuring van Onroerend erfgoed niet individueel genummerd werden, die aangetroffen werden in alle proefsleuven ten noorden van zuidelijke perceelgrens (opgeheven buurtweg nr. 60) zijn mogelijke relevante archeologische sporen zijn daardoor niet meer aangetroffen en is elke ruimtelijke samenhang tussen eventuele nog aanwezige sporen verloren, waardoor deze hele zone archeologisch niet meer relevant is.

Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

De aangetroffen vloer (S3) in sleuf 3 is aangelegd op de onverstoorde moederbodem zonder fundering, wat erop wijst dat de structuur nog in gebruik was tijdens de vorming van de verstoringen. Verschillende puinkuilen met recente bakstenen en dakpannen in de buurt bevatten mogelijk het materiaal van de bovenbouw. De structuur zelf kan gelinkt worden aan de nabij gelegen boerderij. Ten zuiden van de perceelgrens (opgeheven buurtweg nr. 60) werden in sleuf 11 enkele sporen zichtbaar die mogelijk gelinkt kunnen worden aan het archeologisch vooronderzoek dat in oktober 2012 ten zuiden van het projectgebied werd uitgevoerd. Het betreft een 8-tal duidelijke sporen die onregelmatig van vorm zijn in het vlak. Ze situeren zich op twee lijnen met een oost-west oriëntatie. Het is evenwel niet duidelijk of het gaan om een structuur of een zone tussen twee percelen.

Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

De vloer en de iets latere verstoringen kunnen als 20ste eeuws beschouwd worden. De aangetroffen greppels zijn waarschijnlijk perceelsgrenzen en zijn mogelijk ouder, maar kunnen nog tot in de 20ste eeuw in gebruik zijn geweest. De aangetroffen sporen in sleuf 11 kunnen op basis van het aangetroffen materiaal als (post)midleeeuws gedateerd worden. Spoor 18 is duidelijk ouder en kan eventueel gelinkt worden aan het nabij gevonden handgevormd aardewerk dat als dan late Bronstijd - vroeg Romeins gedateerd kan worden.

Is er een link met de bekende archeologische vindplaatsen CAI 51250 en CAI 51119?

Een link met de twee aangetroffen bijlen (CAI 51118 en 51119) aan de rand van Peer is niet te leggen. Er werden ook geen sporen of indicatoren aangetroffen die het projectgebied kunnen linken aan de burcht (CAI 51250).

Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context en de archeologische sporen?

De bodem is het medium waarin de sporen zich bevinden en daarom een belangrijke factor binnen het archeologisch onderzoek. Binnen het projectgebied werd vastgesteld dat de grondwatertafel relatief dicht tegen de ploeghorizont aanzit. De aanwezigheid van restanten van een hydromorfe podsol wijzen hier eveneens op. De oorzaak hiervan moet mogelijk gezocht worden in de ondoordringbare kleilaag die in enkele profielputten werd bereikt. Hierdoor is deze vochtige ondergrond minder geschikt is voor houten constructies. De profielen wijzen er ook op dat het terrein weinig tot geen reliëf veranderingen heeft ondergaan sinds de bodemontwikkeling tot de huidige toestand is geëvolueerd. In het zuidwesten van het terrein is het duidelijk droger, wat ook zichtbaar is in de profielen. In deze drogere ondergrond werden dan ook archeologisch relevante sporen aangetroffen en vondsten zowel in als buiten de sporen.

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

Tijdens het vooronderzoek werd vastgesteld dat er ten noorden van de opgeheven buurtweg nr. 60 nagenoeg uitsluitend recente verstoringen werden aangetroffen waardoor eventuele archeologisch relevante sporen verloren zijn.

In het uiterst zuidelijke deel van het projectgebied werden wel sporen aangetroffen en is de ondergrond nagenoeg vrij van verstoring. De aangetroffen sporen zijn zeker menselijk van oorsprong en kunnen aansluiten bij de sporen die ten zuiden hiervan werden aangetroffen tijdens een proefsleuvenonderzoek in oktober 2012. Aangezien dit gedeelte zal worden opgegraven is het aan te raden om het zuidelijke deel (het westelijke deel van perceelnummer 834y en de daarboven gelegen opgeheven buurtweg nr. 60) van het projectgebied (2750 m²) mee op te nemen in die opgraving (3800 m²). Het totaal op te graven gebied heeft een oppervlakte van 6550 m² (fig. 18). Binnen dit gebied kunnen op basis van de vaststellingen sporen voorkomen met een (post)midleleeuwse datering en een datering uit de metaaltijden. Het officieel vrijgeven van de rest van het terrein gebeurt door Onroerend Erfgoed.

Ondanks het vrijgeven van de overige delen van het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011 (BS 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006, 15.5.2009 en 13.12.2011)
- en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011 en 10 juni 2011

van toepassing, meer bepaald voor de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bibliografie

Baeyens L. 1976: Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Peer 47 E, Gent.

Beerten K. 2005: Kaartblad Maaseik 10-18. Technische tekst bij de Quartairgeologische Kaart, Leuven.

Bogemans F. 2005: Legende overzichtskaart Quartairgeologie Vlaanderen, Brussel.

De Geyter G. 2001: Kaartblad 10-18 Maaseik. Toelichting bij de geologische Kaart van België, Brussel.

Dudal R. & Baeyens L. 1976: Kaartblad Peer 47 E, Gent.

Van Ranst E. & Sys C. 2000: Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1:20.000), Brussel.

Stinissen J., 1998: Geschiedenis van Peer, in de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd, Peer.

Klerkx L. & Wesemael E., 2012: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem aan de Albertus Morrenstraat te Peer, Sint-Truiden.

Bijlagen

Bijlage 1 Sporeninventaris

Spoor	Sleuf	Vlak	Aard	Vorm/ verband	Aflijning/ bewaring	Kleur	Textuur	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen (cm.)
1	1	1	Recente verstoring	variabel	Var	DGr-Gr m. Gr	ReZaVa Z>K	Bio, Keien, BC, HK		Variabel
2	2	1	Recente verstoring	variabel	Var	DGr-Gr m. Gr	ReZaVa Z>K	Bio, Keien, BC, HK		Variabel
3	3	1	Vloer	Halfsteens	Ze goed	Rd	Za Gl Z		St	292x225x6,5
4	7	1	Gracht	Langwerpig	ReS	Zw	ReZaVa Z>K	Bio, Keien, BC, HK		x+220x
5	7	1	Natuurlijk	Driehoekig	ReS	LGr m. DGr vl.	ReZaVa Z>K	Bio, Keien		53x38x
6	7	1	Paalkuil	Cirkel?	ReD	DGr-Gr m. Gr vl.	ReZaVa Z>K	Bio, Keien, Fe		43x+26x
7	7	1	Kuil	Niet zichtbaar	ReD	LGr m. DGr-Br en Gr vl.	ReZaVa Z>K	Bio, Keien		170x+120x
8	10	1	Greppel	Langwerpig	ZeS	Zw	ReZaVa Z>K	Bio, Keien, Fe		x61x
9	11	1	Kuil	Onregelmatig	ReS	DGr-Zw m. DGr vl. en Zw rand	ZeHaLo Z>	Bio, Keien, Fe		120x105x
10	11	1	Paalkuil	Ovaal	ReS	DGr m. DGr-Zw en LGr-Gl vl.	ReHaVa Z	Bio, Fe, Keitjes, HK	Ce	85x52x6
11	11	1	Paalkuil	Onregelmatig	ReS	DGr m. LGr en Br-Gl vl.	ReHaVa Z	Bio, Keitjes, Fe, BC, HK	Ce	65x55x
12	11	1	Kuil	Rechthoekig	ReD	DGr m. LGr en Br-Gl vl.	ReHaVa Z	Bio, Keien, BC, HK		192x94x
13	11	1	Paalkuil	Niet zichtbaar	Var	DGr m. LGr en Br-Gr vl.	ReHaVa Z	Bio, Keitjes, Fe, BC, HK	Ce	80x+20x
14	11	1	Paalkuil	Onregelmatig	Var	DGr m. LGr en Br-Gr vl.	ReHaVa Z	Bio, Keitjes, Fe, BC, HK		132x88x
15	11	1	Paalkuil	Onregelmatig	ReS	DGr m. LGr en Br-Gr vl.	ReHaVa Z	Bio, Keitjes, Fe, BC, HK		105x95x
16	11	1	Paalkuil	Onregelmatig	ReS	DGr m. DGr-Br en LGr vl.	ReZaVa Z	Bio, Keitjes		95x75x
17	11	1	Paalkuil	Onregelmatig	ReS	DGr-Gr m. DGr en LGr vl.	ReHaVa Z	Bio, Keitjes, Fe, BC, HK		90x65x29
18	12	1	Paalkuil	Onregelmatig	ZeD	Gr-Br m. DGr-Gr en LGr-Gl vl.	ReHaVa Z	Bio, Keitjes, HK		30x31x
19	12	1	Greppel	Langwerpig	ReS	DGr m. Gl-Gr en Br-Gl vl.	ReHaVa Z	Bio, Keitjes, Fe, HK		x50x
20	12	1	Greppel	Langwerpig	ReS	DGr-Zw m. DGr-Gl en LGr-Gl vl.	ReHaVa Z	Bio, Fe, Keien, HK		x30x
21	12	1	Gracht	Langwerpig	ReS	DGr m. DGr vl.	ReHaVa Z	Bio, Fe, Keien, HK		x225x

Afkortingen:

Aflijning:

Re	Redelijk
Ze	Zeer
S	Scherp
D	Diffuus
Var	Variabel
Nat	Niet af te lijnen

Kleur:

L-	Licht
D-	Donker
Br	Bruin
Gl	Geel
Go	Groen
Gr	Grijs
Or	Oranje
Rd	Rood
Wt	Wit
Zw	Zwart
Bl	Blauw
Pr	Purper
Rz	Roze
m.	met
vl.	vlekken
sp.	spikkels
lg.	lagen

Textuur:

Re	Redelijk
Ze	Zeer
Za	Zacht
Ha	Hard
Va	Vast
Lo	Lo
Z	Zand
L	Leem
K	Klei

Bijmenging:

Bio	Bioturbatie
Glau	Glauconiet
BC	Bouwceramiek
HK	Houtskool
Fe	IJzerconcreties
FeZ	IJzerzandsteen
Mg	Mangaan
ZS	Zandsteen
SK	Steenkool
VL	Verbrande leem

Vondsten:

Ce	Ceramiek
Fa	Faunaresten
Fl	Floraresten
Gl	Glas
Me	Metaal
Le	Leder
Mu	Munt
Pi	Pijpaarde
Si	Silex
Bo	Bouwceramiek
Na	Natuursteen
An	Andere

Het
arc
he
olo
gisc
h
voo
ron
der
zoe
k
aan
de
Alb
ert
us
Mo
rre
nst
raa
t te
Pee
r

Bijlage 2 Vondsteninventaris

Inventarisnummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard	Aantal
2012-428-LV1-Ce	LV1	12	1	Ceramiek	1
2012-428-LV2-Ce	LV2	12	1	Ceramiek	1
2012-428-S3-St	3	3	1	Staalname	1
2012-428-S10-Ce	10	11	1	Ceramiek	1
2012-428-S11-Ce	11	11	1	Ceramiek	1
2012-428-S13-Ce	13	11	1	Ceramiek	1
2012-428-PR11-AP1-Ce	PR11-AP1	11	1	Ceramiek	1

Bijlage 3 Fotoinventaris

Fotonummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard
2012-428-001	pr1	1	1	Profiel
2012-428-002	pr1	1	1	Profiel
2012-428-003		1	1	Overzicht
2012-428-004		1	1	Overzicht
2012-428-005		1	1	Overzicht
2012-428-006		1	1	Overzicht
2012-428-007		1	1	Overzicht
2012-428-008		1	1	Overzicht
2012-428-009	1	1	1	Coupe
2012-428-010	1	1	1	Coupe
2012-428-011	1	1	1	Vlak
2012-428-012		1	1	Overzicht
2012-428-013		1	1	Overzicht
2012-428-014	pr2	2	1	Profiel
2012-428-015	pr2	2	1	Profiel
2012-428-016		2	1	Overzicht
2012-428-017		2	1	Overzicht
2012-428-018		2	1	Overzicht
2012-428-019		2	1	Overzicht
2012-428-020	2	2	1	Coupe
2012-428-021		2	1	Overzicht
2012-428-022		2	1	Overzicht
2012-428-023		2	1	Overzicht
2012-428-024		2	1	Overzicht
2012-428-025		2	1	Werkfoto
2012-428-026	pr3	3	1	Profiel
2012-428-027		3	1	Overzicht
2012-428-028		3	1	Overzicht
2012-428-029		3	1	Overzicht
2012-428-030		3	1	Overzicht
2012-428-031		3	1	Werkfoto
2012-428-032		3	1	Werkfoto
2012-428-033		3	1	Werkfoto
2012-428-034		3	1	Werkfoto

Fotonummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard
2012-428-035		3	1	Werkfoto
2012-428-036		3	1	Overzicht
2012-428-037		3	1	Overzicht
2012-428-038		3	1	Overzicht
2012-428-039		3	1	Overzicht
2012-428-040		3	1	Overzicht
2012-428-041	pr4	4	1	Profiel
2012-428-042		4	1	Overzicht
2012-428-043		4	1	Overzicht
2012-428-044		4	1	Overzicht
2012-428-045		4	1	Werkfoto
2012-428-046		4	1	Overzicht
2012-428-047		4	1	Overzicht
2012-428-048		4	1	Overzicht
2012-428-049		4	1	Overzicht
2012-428-050		4	1	Werkfoto
2012-428-051		4	1	Werkfoto
2012-428-052		4	1	Overzicht
2012-428-053	3	3	1	Vlak
2012-428-054	3	3	1	Vlak
2012-428-055	3	3	1	Vlak
2012-428-056	3	3	1	Vlak
2012-428-057	pr5	5	1	Profiel
2012-428-058		5	1	Overzicht
2012-428-059		5	1	Overzicht
2012-428-060		5	1	Overzicht
2012-428-061		5	1	Overzicht
2012-428-062		5	1	Overzicht
2012-428-063		5	1	Overzicht
2012-428-064		5	1	Overzicht
2012-428-065		5	1	Overzicht
2012-428-066		5	1	Overzicht
2012-428-067		5	1	Werkfoto
2012-428-068	pr6	6	1	Profiel

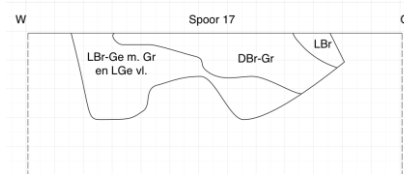
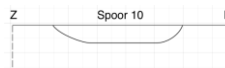
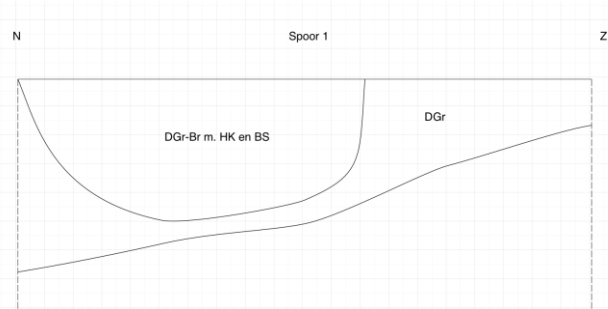
Fotonummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard
2012-428-069		6	1	Overzicht
2012-428-070		6	1	Overzicht
2012-428-071		6	1	Overzicht
2012-428-072		6	1	Overzicht
2012-428-073		6	1	Overzicht
2012-428-074		6	1	Overzicht
2012-428-075		6	1	Overzicht
2012-428-076	pr7	7	1	Profiel
2012-428-077	pr7	7	1	Profiel
2012-428-078		7	1	Overzicht
2012-428-079		7	1	Werkfoto
2012-428-080		7	1	Werkfoto
2012-428-081		7	1	Overzicht
2012-428-082	5	7	1	Vlak
2012-428-083	5	7	1	Vlak
2012-428-084		7	1	Overzicht
2012-428-085	5	7	1	Coupe
2012-428-086	6	7	1	Vlak
2012-428-087	6	7	1	Vlak
2012-428-088	7	7	1	Vlak
2012-428-089	7	7	1	Vlak
2012-428-090	7	7	1	Vlak
2012-428-091		7	1	Overzicht
2012-428-092		7	1	Overzicht
2012-428-093		7	1	Overzicht
2012-428-094	pr8	8	1	Profiel
2012-428-095		8	1	Overzicht
2012-428-096		8	1	Overzicht
2012-428-097		8	1	Overzicht
2012-428-098		8	1	Overzicht
2012-428-099		8	1	Overzicht
2012-428-100		8	1	Overzicht
2012-428-101		8	1	Overzicht
2012-428-102	pr9	9	1	Profiel
2012-428-103	pr9	9	1	Profiel
2012-428-104		9	1	Overzicht

Fotonummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard
2012-428-105		9	1	Overzicht
2012-428-106		9	1	Overzicht
2012-428-107		9	1	Overzicht
2012-428-108		9	1	Overzicht
2012-428-109		9	1	Overzicht
2012-428-110		9	1	Overzicht
2012-428-111		9	1	Overzicht
2012-428-112		9	1	Overzicht
2012-428-113		9	1	Overzicht
2012-428-114	pr10	10	1	Profiel
2012-428-115	pr10	10	1	Profiel
2012-428-116	8	10	1	Vlak
2012-428-117		10	1	Overzicht
2012-428-118		10	1	Overzicht
2012-428-119		10	1	Overzicht
2012-428-120		10	1	Overzicht
2012-428-121		10	1	Overzicht
2012-428-122	pr11	11	1	Profiel
2012-428-123	pr11	11	1	Profiel
2012-428-124		11	1	Overzicht
2012-428-125		11	1	Overzicht
2012-428-126		11	1	Overzicht
2012-428-127		11	1	Overzicht
2012-428-128	9	11	1	Vlak
2012-428-129		11	1	Overzicht
2012-428-130		11	1	Overzicht
2012-428-131		11	1	Overzicht
2012-428-132	10	11	1	Vlak
2012-428-133	10	11	1	Vlak
2012-428-134	11	11	1	Vlak
2012-428-135	11	11	1	Vlak
2012-428-136	12	11	1	Vlak
2012-428-137	12	11	1	Vlak
2012-428-138	13	11	1	Vlak
2012-428-139	13	11	1	Vlak
2012-428-140	14	11	1	Vlak

Fotonummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard
2012-428-141	14	11	1	Vlak
2012-428-142	15	11	1	Vlak
2012-428-143	15	11	1	Vlak
2012-428-144	16	11	1	Vlak
2012-428-145	16	11	1	Vlak
2012-428-146	17	11	1	Vlak
2012-428-147	17	11	1	Vlak
2012-428-148		11	1	Overzicht
2012-428-149		11	1	Overzicht
2012-428-150		11	1	Overzicht
2012-428-151		11	1	Overzicht
2012-428-152	pr12	12	1	Profiel
2012-428-153	pr12	12	1	Profiel
2012-428-154	pr12	12	1	Profiel
2012-428-155	18	12	1	Vlak
2012-428-156	18	12	1	Vlak
2012-428-157	19	12	1	Vlak
2012-428-158	19	12	1	Vlak
2012-428-159	20	12	1	Vlak
2012-428-160	14	11	1	Coupe
2012-428-161	15	11	1	Coupe
2012-428-162	21	12	1	Vlak
2012-428-163	21	12	1	Vlak
2012-428-164		12	1	Overzicht
2012-428-165		12	1	Overzicht
2012-428-166		12	1	Overzicht
2012-428-167		12	1	Overzicht
2012-428-168		12	1	Overzicht
2012-428-169		12	1	Overzicht
2012-428-170		13	1	Overzicht
2012-428-171		13	1	Overzicht
2012-428-172		13	1	Overzicht
2012-428-173	10	10	1	Coupe
2012-428-174	10	10	1	Coupe
2012-428-175	17	10	1	Coupe
2012-428-176	17	10	1	Coupe

Fotonummer	Spoor	Sleuf	Vlak	Aard
2012-428-177	LV1	12	1	Vondst
2012-428-178	LV1	12	1	Vondst

Bijlage 4 Coupetekeningen

1m

Bijlage 5 Profielbeschrijving

Profiel 1

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver: Wouter Yperman, Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek: Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats: Peer, Panhoven
4. Hoogteligging: 64,269m TAW.
5. Coördinaten: 226709,879 N ; 203413,859 O
6. Datum: woensdag 23/01/2013
7. Tijdstip: 10:26u.
8. Landgebruik en vegetatie: Akker
9. Weersomstandigheden: -5°C
10. Oriëntatie: Z
11. Bodemeenheid: t-Sdc3

2. Profielbeschrijving

H1: ReZaVa Z>K
Zw met bioturbatie en humus.
Onregelmatige relatief vage ondergrens
Ap

H2: ZeZaVa Z>K
LGr m. Dgr en Gl-Br vl. Met Keitjes
Onregelmatige relatief vage ondergrens
B-horizont, restant van hydromorfe podsol

H3: ReHaVa Z>K
Dgr-Or m. LGr vorstwiggen
Bt-horizont met cryoturbatie

G(rond)W(ater)T(afel): -200 cm.

Opmerking:

Profiel 2

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver: Wouter Yperman, Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek: Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats: Peer, Panhoven
4. Hoogteligging: 64,269m TAW.
5. Coördinaten: 226587,299 N ; 203360,972 O
6. Datum: woensdag 23/01/2013
7. Tijdstip: 11:09u.
8. Landgebruik en vegetatie: Akker
9. Weersomstandigheden: -5°C
10. Oriëntatie: W
11. Bodemeenheid: t-Sdc3

2. Profielbeschrijving

H1: ZeHaVa Z

DBr-Zw met bioturbatie en humus.
Scherpe ondergrens
Ap1

H2: ReHaVa Z

DBr m. LGl-Br vl. met bioturbatie en humus.
Onregelmatige golvende ondergrens
Ap2

H3: ZeZaLo Z

Br m. LGl-Br vl. met Keitjes en humus
Onregelmatige relatief vage ondergrens
B-horizont, restant van hydromorfe podsol, deels vermengt met Ap2

H4: ReHaVa Z met keitjes

LGr-Gl m. LGr en Dor lg.
In laagjes afgezet zeer grof zand (alluviaal?)

G(rond)W(ater)T(afel): -130 cm.

Opmerking:

Profiel 11

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver: Wouter Yperman, Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek: Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats: Peer, Panhoven
4. Hoogteligging: 64,24m TAW.
5. Coördinaten: 226737,158 N ; 203269,298 O
6. Datum: donderdag 24/01/2013
7. Tijdstip: 09:39u.
8. Landgebruik en vegetatie: Akker
9. Weersomstandigheden: -6°C
10. Oriëntatie: O
11. Bodemeenheid: t-Sdc3

2. Profielbeschrijving

H1: ReZaVa Z

Zw met bioturbatie en humus.
Scherpe ondergrens
Ap1

H2: ReZaVa Z

DGr-Zw met bioturbatie en humus.
Vage ondergrens
Ap2

H3: ReZaVa Z

DGr-Br m. Gr en LBr vl. met bioturbatie
Onregelmatige relatief vage ondergrens
B-horizont, restant van hydromorfe podsol

H4: ReZaVa Z

DOr-Gl m. DBr-Gr en LGr vl. met bioturbatie
Onregelmatige ondergrens
B-horizont, opeenvolging van reductie en oxidatie
en/of ijzeraanrijking

H5: ReZaVa Z>k met keitjes

DOr-Gl m. LGr lg.
Onregelmatige ondergrens
Bt-horizont, Kleiaanrijking met oxidatie en/of
ijzeraanrijking

H6: ZeHaVa K

LGr m. DOr-Br vl.
Kleilaag

G(rond)W(ater)T(afel): -100 cm.

Profiel 12

1. Algemene gegevens

1. Beschrijver: Wouter Yperman, Studiebureau Archeologie.
2. Soort onderzoek: Archeologisch: Proefsleuven
3. Plaats: Peer, Panhoven
4. Hoogteligging: 63,985m TAW.
5. Coördinaten: 226622,839 N ; 203211,469 O
6. Datum: donderdag 24/01/2013
7. Tijdstip: 11:55u.
8. Landgebruik en vegetatie: Akker
9. Weersomstandigheden: -4°C
10. Oriëntatie: W
11. Bodemeenheid: t-Sdc3

2. Profielbeschrijving

H1: ReZaVa Z

DBr met bioturbatie en humus.
Onregelmatige zeer scherpe ondergrens
Ap1

H2: ReHaVa Z

LGr-Gl met mangaanspikkels
Rechte vage ondergrens
B-horizont, restant van hydromorfe podsol

H3: ReZaVa Z

LGl-Gr met mangaanspikkels
Onregelmatig relatief scherpe ondergrens
Reductiehorizont

H4: ReZaVa Z met mangaanspikkels en Fe concreties

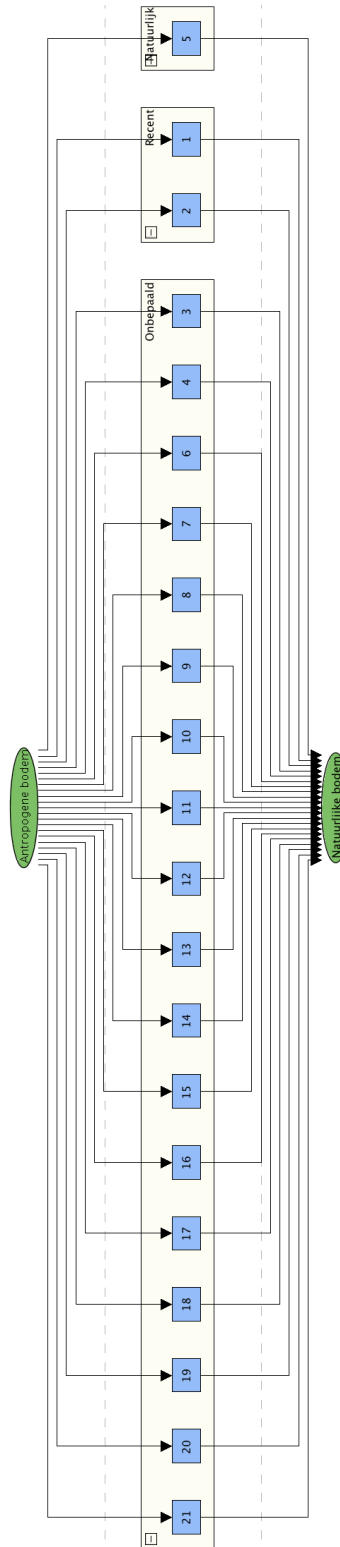
DOr-Br m. LGr-Gl vl.
Onregelmatige ondergrens
B-horizont met oxidatie en/of ijzeraanrijking

H5: ReHaVa Z>K

Dor-Br
Bt-horizont Kleiaanrijking met oxidatie en/of ijzeraanrijking

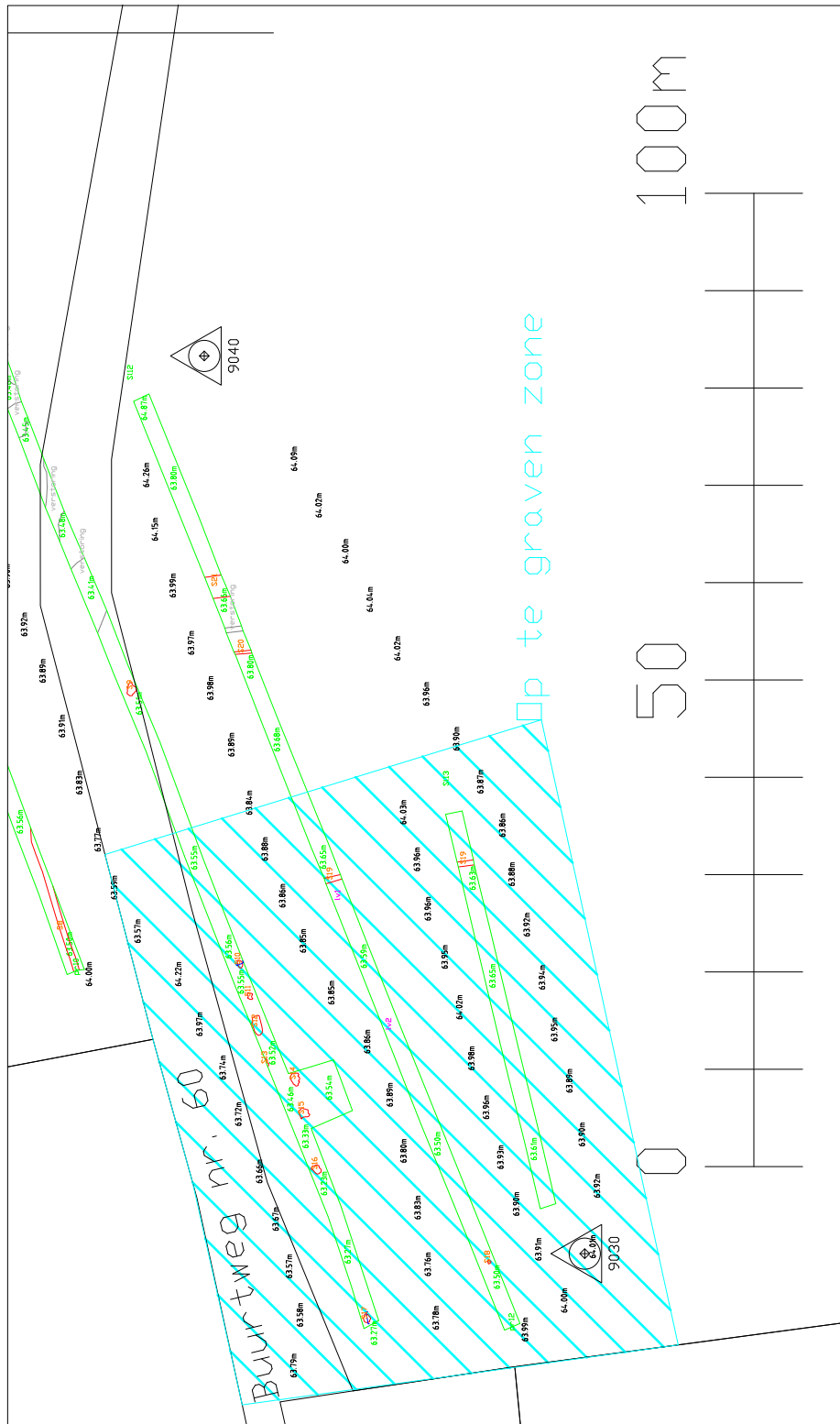
G(rond)W(ater)T(afel): niet bereikt

Bijlage 6 Harris matrix

Bijlage 7 Sleuvenplan

- Legende:**
- Proefsleuven
 - Sporen
 - Verstoringen
 - 90.56m Hoogtes vlak
 - 90.56m Hoogtes maaiveld
 - Coupes
 - Lv Losse vondsten
 - Op te graven zone

- Verklaring:**
- SL Sleuven
 - S Sporen
 - Pr profielen
 - Lv Losse vonsten

Coördinaten			
STN	X	Y	Z
9010	226579.92	203378.26	63.54
9020	226717.44	203403.22	64.50
9030	226630.67	203243.22	63.98
9040	226722.91	201888.92	64.25

Ligging

Het archeologisch vooronderzoek aan de Albertus Morrenstraat te Peer	
Opdrachtgever:	Stad Peer
Uitvoering:	Studiebureau Archeologie bvba Maarten Smeets (leidinggevend archeoloog)
Topografie:	Wouter Yperman
Datum:	Januari 2013
Schaal: 1/500	1/1